

Andrzej Długolecki

WSPOMAGANIE ROZWOJU ZAWODOWEGO PRZEZ PARTNERSTWO INSTYTUCJONALNE W SUBREGIONIE CIECHANOWSKIM

[**słowa kluczowe:** partnerstwo instytucjonalne, bezrobocie, wykluczenie społeczne, gminy, szkolenia zawodowe, kapitał ludzki, subregion ciechanowski]

Streszczenie

Specyficzną formułą przekazywania wiedzy są szkolenia dla osób poszukujących pracy. Podczas ich trwania specjaliści z różnych dziedzin dzielą się ze słuchaczami swoją znajomością tematyki interesującej dla uczestniczących w takich sympozjach. Nabyta w ten sposób wiedza pozwala słuchaczom na podniesienie kwalifikacji, czy wręcz uzyskania uprawnień do wykonywania określonych zawodów. W niniejszym opracowaniu przedstawiono również inicjatywy takie jak konkursy, projekty infrastrukturalne, wystawy, targi pracy etc. podejmowane w ramach tzw. partnerstwa instytucjonalnego na terenie gmin byłego województwa ciechanowskiego. W przedsięwzięciach tych uczestniczy też (poza wieloma jeszcze innymi podmiotami) Wyższa Szkoła Menedżerska – Wydział Zarządzania w Ciechanowie.

* * *

1. Lokalna Grupa Działania – partnerstwo instytucjonalne

Partnerstwo organów samorządu lokalnego z innymi instytucjami, a w szczególności organizacjami pozarządowymi to idea, która dynamicznie rozwija się w Polsce po transformacji społeczno-gospodarczej. Czym jest partnerstwo lokalne? Partnerstwo lokalne jest to rodzaj platformy współpracy pomiędzy różnymi podmiotami publicznymi i prywatnymi (lokalnymi instytucjami, organizacjami, firmami oraz obywatelami), którzy wspólnie w sposób systematyczny, trwały i z wykorzystaniem innowacyjnych metod oraz środków planują, projektują, wdrażają i realizują określone działania i inicjatywy, których celem jest rozwój lokalnego środowiska społeczno – gospodarczego i budowa tożsamości lokalnej

wśród członków danej społeczności. Czasami pojedyncze podmioty nie są w stanie w pełni i skutecznie zrealizować swoich pomysłów. Brakuje im bowiem odpowiednich funduszy, kadry lub zaplecza technicznego. Wówczas partnerstwo pomaga w koordynacji działań, która zapewnia ich spójność, trwałość i skuteczność.

Partnerstwo to swego rodzaju efekt synergii. Poprzez wspólne działania może bardziej przyczynić się do lokalnego rozwoju społeczno – gospodarczego oraz budowania poczucia wspólnoty i wzmocnienia tożsamości środowiskowej. Partnerstwo może być współpracą długofalową, zmierzającą do działania na rzecz rozwoju lokalnego. Może też zostać zainicjowane do realizacji pojedynczych projektów.

Podstawowe cechy partnerstwa:

- pełna dobrowolność uczestnictwa,
- przestrzeganie zasady równości partnerów,
- wspólnie zdiagnozowany problem i sposoby jego rozwiązania,
- wspólne planowanie,
- wspólne decydowanie,
- wspólna promocja,
- wspólne finansowanie,
- wspólna odpowiedzialność.

Podstawowe założenia partnerstwa:

- zdefiniowanie wspólnych celów, dopiero po konsultacjach z lokalnymi partnerami,
- wypracowanie celów mających charakter krótkoterminowy i długoterminowy,
- zachowanie równowagi i zdrowego rozsądku przy definiowaniu celów do posiadanych zasobów,
- akceptacja i zobowiązanie do współpracy podjęte przez wszystkich partnerów,
- sprecyzowany harmonogram realizowanych działań,
- zdefiniowany system kryteriów oceny działań,
- system monitoringu i ewaluacji.

W wielu krajach Unii Europejskiej (UE) partnerstwa lokalne stały się jednym z ważniejszych sposobów radzenia sobie z problemami związanymi ze zjawiskiem rosnącego wykluczenia społecznego i potrzebą reintegracji społecznej tych, którzy sami nie potrafią zapewnić sobie warunków do rozwoju i utrzymania.

Budowanie współpracy partnerskiej daje nowe, lepsze możliwości rozwoju poprzez połączenie potencjału różnych podmiotów oraz wykorzystanie ich dla wspólnych korzyści.

Gdy w 2009 roku Zarząd Stowarzyszenia Społecznej Samopomocy (SSS) w Ciechanowie zainicjował powołanie Lokalnej Grupy Działania (LGD) „wyzwaniem” było przekonanie maksymalnej liczby samorządów byłego województwa ciechanowskiego do słuszności idei. Oczwistym było, że autorzy tej koncepcji partnerstwa instytucjonalnego w bilateralnych rozmowach z burmistrzami i wójtami gmin wiejskich i miejsko – wiejskich przedstawiali korzyści jakie, stwarza taka forma partnerstwa. Jednak propozycja wspólnych działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich poprzez realizację lokalnej strategii rozwoju musiała znaleźć uznanie nie tylko w oczach szefów gmin ale, przede wszystkim rad gminnych. Za satysfakcjonujące należy zatem uznać, że idea jednolitego programu znalazła uznanie początkowo ośmiu samorządów gminnych a w stosunkowo krótkim czasie kolejnych pięciu. Samo opracowanie wspólnego dokumentu, jakim jest lokalna strategii rozwoju nie dawało jeszcze odpowiedzi co do słuszności decyzji o powołaniu Lokalnej Grupy Działania. Jednak pięć lat funkcjonowania tej instytucji i wspólnej realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju w pełni potwierdziło, że ta forma partnerstwa okazała się sukcesem.

Zainicjowane w subregionie ciechanowskim w 2003 roku działania na rzecz rozwoju partnerstwa oraz ożywienia gospodarczego, również procentują kolejnymi przedsięwzięciami programowymi o charakterze lokalnym.

Instytucjonalny charakter LGD związany jest bezpośrednio z procedurą jej tworzenia. Powstała w odpowiedzi na ogłoszony przez Samorząd Województwa Mazowieckiego konkurs. Utworzyła ją grupa partnerów społecznych, a mianowicie Stowarzyszenie Społecznej Samopomocy – pomysłodawca, Filia Wojewódzkiego Urzędu Pracy (WUP) w Ciechanowie, powiatowe urzędy pracy w Żurominie i Mławie, trzynaście samorządów gminnych oraz inne organizacje pozarządowe. Celem jest realizacja zadań związanych z rozwojem lokalnym, w tym między innymi działań na rzecz łagodzenia skutków bezrobocia i promocji przedsiębiorczości w gminach całego powiatu żuromińskiego, części powiatu mławskiego, mieście i gminie Głinojeck z powiatu ciechanowskiego oraz miasta i gminy Lidzbark z powiatu działdowskiego. Wśród członków Stowarzyszenia jak również Lokalnej Grupy Działania są między innymi przedstawiciele: urzędów pracy, otoczenia biznesu, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, innych instytucji publicznych i społecznych, samorządów gminnych w Bieżuniu, Kuczborku, Żurominie, Lutocinie, Siemiatkowie, Radzanowie, Strzegowie, Szreńsku, Lubowidzu, Wiśniewie, Lipowcu Kościelnym, Głinojecku, Lidzbarku, Stowarzyszenia Gospo-

darstw Agroturystycznych „Zielone Północne Mazowsze”, Wyższa Szkoła Menedżerska – Wydział Zarządzania w Ciechanowie oraz osoby fizyczne. Statutowe cele Stowarzyszenia dotyczą między innymi działań na rzecz: zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej, rozwiązywania problemów bezrobocia, społecznej samoorganizacji, tworzenia warunków dla rozwoju doradztwa i edukacji na wsi, rozwiązywania problemów społecznych, rozwoju przedsiębiorczości, rozwoju zasobów ludzkich poprzez szkolenia i doradztwo, pozyskiwania przez przedsiębiorców i rolników pomocy publicznej. Dokumentem programowym LGD jest Lokalna Strategia Rozwoju dla obszaru gmin będących członkami LGD. Charakterystyczną dla obszaru LGD jest produkcja drobiarska (funkcjonuje na tym terenie ponad 500 ferm drobiu) a ponadto powiat żuromiński przoduje w województwie mazowieckim w obsadzie trzody chlewnej i bydła na 100 ha użytków rolnych. Przeprowadzona w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju analiza SWOT wskazuje, że obszar LGD charakteryzuje się wieloma elementami stwarzającymi możliwości rozwojowe w ramach Strategii.

Najważniejsze atuty tego obszaru to:

- Dogodne położenie geograficzne i tranzytowe – bliskość Warszawy stwarza możliwości rynku zbytu, zarówno towarów jak i mobilności przestrzennej siły roboczej, korzystnych połączeniach komunikacyjnych z Warszawą.
- Infrastruktura komunikacyjna – dobre połączenia i dobre drogi krajowe i wojewódzkie. Przez obszar LGD przechodzi droga krajowa E7 Warszawa – Gdańsk (dobre połączenie z Warszawą, Trójmiastem oraz pojezierzem mazurskim i kujawsko – pomorskim).
- Dobre warunki dla rozwoju turystyki i agroturystyki – atrakcyjne tereny położone w dolinie rzeki Wkry, czyste lasy i inne obszary zieleni jako krajobraz kulturowy.
- Znikome zanieczyszczenie powietrza, co pozwala na rozwijanie zdrowego trybu wypoczynku, wzbogaconego o możliwość korzystania z ekologicznej żywności i rosnący wskaźnik czystości wód i powietrza.
- Największe w subregionie zagłębie drobiarskie stanowi bazę do rozwoju przemysłu przetwórczego w tym zakresie (dobra infrastruktura do lokalizacji zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego i rozwoju gastronomii).

Doświadczenie lokalnych samorządów, publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy oraz innych jednostek w absorpcji środków z Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW), to kolejny atut przedsięwzięcia. Wizja Lokalnej Strategii Rozwoju (LSR) została opracowana w oparciu o efekty

warsztatów Lokalnego Ożywienia Gospodarczego, które były realizowane w powiecie żuromińskim od czerwca 2006 do czerwca 2007 w ramach programu Partnerstwa Lokalnego oraz strategii rozwoju gmin członkowskich. Najważniejsze wspólne przedsięwzięcia dla gmin przewidziane w LSR to: stworzenie bazy do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej wzdłuż rzeki Wkry, stworzenie bazy do uprawiania turystyki wodnej, tworzenie nowych przedsiębiorstw i wsparcie inwestycyjne już istniejących oraz tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój infrastruktury gastronomicznej i noclegowej, czynny wypoczynek dzieci i młodzieży szkolnej, działania na rzecz dostosowania do wymogów UE lokalnej gospodarki odpadami i ochrony środowiska naturalnego. Lokalna Strategia Rozwoju jest bezpośrednio powiązana z innymi dokumentami programowymi i planistycznymi. W Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki dotyczy to priorytetu VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* i priorytetu IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach*. Z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko dotyczy to priorytetu XI *Kultura i dziedzictwo kulturowe*. Z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka dotyczy to osi priorytetowej 4. *Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia*. W wielu obszarach Strategia powiązana jest ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020. Realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju niewątpliwie przyczynia się do rozwoju gmin, na obszarze których funkcjonuje Lokalna Grupa Działania. Środki, jakie pozyskuje LGD są uzupełnieniem w stosunku do innych środków, którymi dysponują samorządy lokalne i partnerzy. Działalność Lokalnej Grupy Działania oraz jej rola inspiracyjna i doradcza dla partnerów w kwestii pozyskiwania środków publicznych doprowadzi do bardzo znaczących rezultatów w zakresie rozwoju obszarów wiejskich w subregionie ciechanowskim.

Efekty dotychczas podejmowanych przedsięwzięć już są pozytywnie oceniane przez wszystkich partnerów. Lokalne Grupy Działania mają *pobudzać* i wspierać *nie tylko* inicjatywy obywatelskie, ale przede wszystkim zadania związane z działalnością gospodarczą, rozwojem infrastruktury i tworzeniem miejsc pracy na obszarach wiejskich. Stowarzyszenie Społecznej Samopomocy nie odbiega tutaj celami i metodami funkcjonowania od innych tego typu organizacji. Charakteryzuje się tylko tym, że jest stowarzyszeniem *non profit*, a więc nie prowadzi własnej działalności gospodarczej. Swoistym symbolem Lokalnej Grupy Działania jest rzeka Wkra, która została umieszczona na jej logo. Stowarzyszenie obejmuje bowiem swoim zasięgiem głównie gminy znajdujące się w dorzeczu tej rzeki i jej dopływów. Lokalna Strategia Rozwoju realizowana jest na obszarze 13 gmin poprzez różnego rodzaju działania. Główne z nich to organizowanie i rozstrzyganie kon-

kursów w ramach czterech operacji, a mianowicie: „*Odnowy i rozwoju wsi*”, „*Małych projektów*”, „*Tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw*” oraz „*Różnicowania w kierunku działalności nierolniczej*”. Szeroko rozumiany rozwój społeczny i gospodarczy jest tym samym celem nadrzędnym Stowarzyszenia. Wykorzystanie walorów krajobrazowych i turystycznych Wkry oraz znajdujących się nad nią obszarów, także terenów Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego wraz z jeziorami jest istotne dla rozwoju turystyki, rekreacji, wypoczynku, połączonych z rozwojem infrastruktury lokalnej i tworzeniem bazy do uprawiania turystyki pieszej, rowerowej, wodnej. W ramach Lokalnej Strategii Rozwoju powstają: obiekty gastronomiczne, noclegownie, hotele. LGD stawia zwłaszcza na czynny wypoczynek dzieci i młodzieży, połączony z poznawaniem dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego obejmowanych przez SSS – LGD obszarów. Propagowanie obszaru i dziedzictwa kulturowego odbywa się, między innymi, poprzez internet, wydawnictwa i foldery oraz aktywne uczestnictwo w różnego rodzaju imprezach lokalnych i regionalnych.

Wszystkie przedsięwzięcia są zgodne z wymogami Unii Europejskiej, zwłaszcza dotyczącymi ochrony środowiska naturalnego. Agroturystyka również mieści się w sferze zainteresowań LGD. Dowodem na to jest między innymi członkostwo Stowarzyszenia Gospodarstw Agroturystycznych. Gospodarstwa agroturystyczne już funkcjonują, niektóre wręcz znakomicie, stanowiąc bazę turystyczno – wypoczynkową. Trzeba je tylko wspierać, promować i tworzyć nowe. Beneficjenci składający projekty rozwojowe w ramach LSR, mogą ponadto aplikować o środki finansowe w konkursach ogłaszanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa a ponadto z unijnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego. W ramach realizacji LSR, zatwierdzonej przez Samorząd Województwa, Lokalna Grupa Działania wybiera projekty o dofinansowanie operacji w czterech kategoriach: „*Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej*”, „*Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw*” i „*Odnowa i rozwój wsi*” z zakresu działań Osi III PROW 2007-2013 oraz w ramach tzw. „Małych projektów”, czyli operacji, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi III, ale również przyczyniają się do poprawy jakości życia lub zróżnicowania działalności gospodarczej.

Łagodzenie skutków bezrobocia oraz wspomaganie tworzenia miejsc pracy i aktywności zawodowej jest również nierozdzielnie związane z realizacją LSR. Wspieranie działań urzędów pracy uznawane jest jako jedno z priorytetowych działań. Wszyscy wnioskodawcy mogą liczyć na bezpłatną pomoc doradczą udzielaną przez pracowników i członków Stowarzyszenia. Organizujemy też cykliczne

szkolenia (sympozja) dla potencjalnych beneficjentów. Tematyka tych szkoleń nawiązuje do celów i zadań Lokalnej Strategii Rozwoju oraz metodologii opracowywania wniosków aplikacyjnych. Mamy w planach wymianę doświadczeń i współpracę z innymi regionami i podobnymi organizacjami. Wymiana doświadczeń trwa cały czas dzięki kontaktom z innymi LGD oraz organizacjami pozarządowymi i instytucjami publicznymi np. urzędami pracy. Aktualnie zainaugurowano wdrażanie projektu współpracy o charakterze regionalnym. Projekt „Natura Tradycja Historia” ma na celu rozwój turystyki, zwłaszcza wymianę młodzieży. Będą w nim uczestniczyć dwie lokalne grupy działania. Jednym z partnerów będzie LGD. Stowarzyszenie chce partnerstwo uatrakcyjnić turystycznie, wykorzystując znajdujący się na terenie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego, styk trzech województw: mazowieckiego, warmińsko – mazurskiego i kujawsko - pomorskiego. W swojej działalności lokalna grupa działania wykorzystuje też inne fundusze unijne, między innymi na tworzenie miejsc pracy.

Działalność LGD jest współfinansowana z funduszy unijnych. Swoje cele statutowe realizuje głównie w ramach Programu Rozwój Obszarów Wiejskich. Nie mniej jednak uczestniczy również w konkursach ogłaszanych przez Mazowiecką Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych. W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizowano kilka projektów skierowanych do osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy oraz projekt związany z promocją i rozwojem przedsiębiorczości na obszarze LGD. Większość tych projektów ma charakter partnerski. Członkami Stowarzyszenia są, między innymi, trzy urzędy pracy, które zainteresowane są realizacją projektów własnych właśnie w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL). Zrealizowano następujące projekty współfinansowane z EFS, a wpisujące się w LSR:

„*Spróbujmy jeszcze raz*”, „*Warsztaty dla pracowników i pracownic zajmujących się aktywną integracją*”, „*Dziedzictwo kulinarne a integracja społeczna na obszarze LGD*”, „*Powrót na rynek pracy*”, oraz „*Żuromiński Puls Biznesu*” z działania 6.2, w ramach którego 15 osób z obszaru objętego LSR założyło działalność gospodarczą. Najnowsze projekty partnerskie to „*Aktywni niepełnosprawni bez barier*” (przedsięwzięci realizowane wspólnie z Wojewódzkim Urzędem Pracy) oraz „*Internet w każdym zakątku obszaru LGD*” (projekt realizowany przez konsorcjum 8 gmin i LGD).

Warto więc zauważyć, że w swojej misji partnerstwa SSS LGD wykorzystuje szanse, jakie daje możliwość korzystania ze środków europejskich, a jednocześnie nie zamyka się w wąskiej dziedzinie PROW 2007-2013. Taki sposób postępowania zapewnia holistyczne, a jednocześnie wielopoziomowe podejście do realizacji LSR. W kontekście partnerstwa warto zwrócić uwagę na **działania informa-**

cyjno-promocyjne i szkoleniowe realizowane przez SSS LGD. Podstawowym elementem działań informacyjnych jest poinformowanie o naborach wniosków i udostępnianie informacji o dokumentacji projektowej. Te działania prowadzone są głównie za pośrednictwem strony internetowej i punktów informacyjno – doradczych. Większość wnioskodawców i partnerów pozytywnie ocenia działania w tym zakresie. Poza informowaniem za pośrednictwem strony internetowej SSS LGD prowadzi działania poprzez prasę lokalną („Tygodnik Ciechanowski”) oraz bezpośrednie spotkania (szkolenia dla wnioskodawców) w gminach objętych realizacją LSR. Bardzo dobrym pomysłem na działania promocyjne, akceptowanym przez gminy, są konkursy, wystawy czy imprezy, w tym skierowane do dzieci i młodzieży. Bardzo ważnym elementem jest też promocja gmin członkowskich poprzez czynny udział w imprezach plenerowych typu np. dni gmin, dożynki lokalne, wystawy okazjonalne, targi pracy, targi edukacyjne, itp. W kontekście promocji LGD należy zwrócić uwagę, że warto promować inwestycje/ projekty, które się powiodły (za pośrednictwem LGD). Można je dawać za wzór potencjalnym wnioskodawcom, przedstawiać jako dobra praktyki, ale też zachęcać w ten sposób potencjalnych wnioskodawców do aplikowania pokazując, że „innym się udało”. Forma przekazu polegająca na pokazaniu konkretnej osoby instytucji i projektu, który zrealizowała, jest jedną z najbardziej skutecznych oraz najlepiej docierających do świadomości ludzi.

Reasumując funkcjonowanie SSS Lokalnej Grupy Działania jako przykład partnerstwa „instytucjonalnego” należy wysoko ocenić w kontekście korzyści dla gmin członkowskich i innych instytucji publicznych i niepublicznych. W ocenie partnerów wielu projektów zarówno twardych jak i miękkich nie dałoby się zrealizować gdyby nie potencjał twórczy oraz społeczne zaangażowanie pracowników i członków Stowarzyszenia.

2. Rynek pracy a rozwój zawodowy kadr oświaty na Mazowszu

Rozwój zawodowy człowieka nierozłącznie wiąże się z rozwojem techniki. Bardziej jednak trafne wydaje się stwierdzenie, że rozwój techniki stymulowany przez rozwój nauki wymusza rozwój zawodowy człowieka. Zatem nauka i technika są warunkami rozwoju współczesności. Rozwój nauki i techniki wymusza przystosowanie szkolnictwa do wspierania tego rozwoju, a system edukacji powinien tak przygotować wychowanków, aby mogli znaleźć własne miejsce w dynamicznie rozwijającej się rzeczywistości. Wymaga to zdecydowanego rozwoju procesów poznawania i rozumienia siebie i zjawisk otaczającej rzeczywistości.

Gwarantem osiągnięcia wysokiego poziomu wiedzy przez uczniów jest nauczyciel dobrze przygotowany do nowoczesnego procesu dydaktycznego. Rynek pracy staje się coraz bardziej globalny i w każdej dziedzinie przydają się informacje z pozornie niezwiązanych obszarów wiedzy. Wszystkie te aspekty powodują, że istnieje grupa zawodów, na które prawdopodobnie za kilka lat powstanie zapotrzebowanie na największą ilość specjalistów. Na Mazowszu rynek pracy będzie potrzebował wielu specjalistów, między innymi z zakresu telekomunikacji, nowoczesnych technologii, budownictwa, ochrony środowiska, automatyki przemysłowej, cybernetyki. Poszukiwani będą specjaliści ds. rozwoju personelu, rekrutacji, systemów motywacyjnych, efektywności pracy oraz szkoleniowcy i trenerzy zarówno zewnątrz jak i wewnątrz. Nauczyciel jest pierwszą osobą, która ma pomóc w efektywnym wyborze zawodu. Dlatego też Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego zakłada, między innymi działania na rzecz rozwoju systemu oświaty i edukacji poprzez dostosowania systemu poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego, szczególnie w dziedzinie doradztwa zawodowego w gimnazjach i szkołach ponad gimnazjalnych oraz objęcie systemem kształcenia ustawicznego nauczycieli, w tym nauczycieli kształcących dorosłych – poziom przygotowania tej grupy zawodowej jest warunkiem odpowiedniej jakości kształcenia. Celom tym odpowiadały działania przewidziane w zrealizowanym przez Samorząd Województwa Mazowieckiego/Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie projekcie „*Wysooko wykwalifikowany nauczyciel najlepszą inwestycją w edukację*”, które są zbieżne z zapisami tego dokumentu.

Grupę docelową stanowili nauczyciele i inni pracownicy szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych oraz pracownicy dydaktyczni pozostałych placówek oświatowych z województwa mazowieckiego. Priorytetowo traktowani byli kandydaci ze szkół z obszarów wiejskich i małych miast (ponad 50%). Jest to zasadne z punktu widzenia marginalizacji tych obszarów i jednocześnie uwzględnienia wprowadzenie do programów kształcenia w szkołach treści dostosowanych do rynku pracy. Ogółem w projekcie uczestniczyło 480 osób w tym 253 osoby z terenów wiejskich. Studia z pozytywnym wynikiem zakończyły 463 osoby, z czego: *kierunek przedsiębiorczość* – 138 osób, w tym 118 kobiet, *kierunek poradnictwo zawodowe* – 184 osoby, w tym 165 kobiet i *psychologiczne aspekty pracy z młodzieżą trudną i szczególnie uzdolnioną* – ogółem 141 osób, w tym 132 kobiety. Zajęcia dydaktyczne w sposób profesjonalny realizowane były przez Wyższą Szkołę Menedżerską w Warszawie i jej Wydział w Ciechanowie. Potwierdzeniem wysokiej skuteczności przedsięwzięcia w opinii samych zainteresowanych czyli uczestników studiów podyplomowych jest bardzo powszechny postulat zgłaszany zarówno pod

adresem Wojewódzkiego Urzędu Pracy jak i tej szkoły wyższej aby kontynuować podobne przedsięwzięcia dydaktyczne. Przy tym najbardziej pożądane kierunki studiów to *zarządzanie w oświacie i poradnictwo zawodowe*.

3. Aktywni niepełnosprawni bez barier – projekt partnerski

Stowarzyszenie Społecznej Samopomocy w Ciechanowie (Beneficjent) oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie (Partner) od dnia 2 czerwca realizuje projekt „*Aktywni niepełnosprawni bez barier*” w ramach działania 7.4 POKL. Grupa docelowa w projekcie to 30 osób niepełnosprawnych (15 kobiet i 15 mężczyzn) bezrobotnych bądź nieaktywnych zawodowo w wieku 15-64 lata. Co najmniej 50% uczestników to osoby z orzeczoną znaczną lub umiarkowaną stopniem niepełnosprawności zamieszkujące na obszarach gmin wiejskich, wiejsko- miejskich oraz miastach do 25 tys. mieszkańców. Jednocześnie grupie docelowej obecne kwalifikacje lub ich brak uniemożliwia albo ogranicza aktywizację zawodową.

Działaniami projektu objęci są ci niepełnosprawni, u których bariery psychologiczne i psychospołeczne stanowią jedną z przeszkód podjęcia pracy lub samozatrudnienia. O udziale w projekcie decydowała kolejność zgłoszeń i spełnianie kryteriów formalnych i geograficznych (powiaty ciechanowski, mławski, płoński i żuromiński) oraz merytoryczne – orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Zarówno cel ogólny jak i cele szczegółowe projektu oraz formy wsparcia mają ułatwić osobom niepełnosprawnym dostęp do rynku pracy zgodnie z ich predyspozycjami, pozyskanymi kwalifikacjami zawodowymi i umiejętnościami kluczowymi. Równy udział kobiet i mężczyzn w grupie docelowej uzasadniony jest ich sytuacją na rynku pracy z której jednoznacznie wynika że problemy niepełnosprawności w jednakowym stopniu dotyczą obu płci.

Ograniczenie się do miejscowości wiejskich i miast do 25 tys. mieszkańców jest również zasadne z uwagi na trudniejszą sytuację grupy docelowej z tych obszarów. Z doświadczenia Beneficjenta, jego Partnera a także powiatowych urzędów pracy i centrów pomocy rodzinie subregionu ciechanowskiego wynika, że oczekiwania grupy docelowej, poza głównym celem tj. podjęcie zatrudnienia, zgodne są z formami wsparcia jakie przewidziane są we wniosku o dofinansowanie. Poprzez udział w projekcie jego uczestnicy oczekują znalezienia miejsca pracy dostosowanego do ich potrzeb, uzyskanych kwalifikacji zawodowych i umiejętności kluczowych oraz stanu zdrowia. Coraz większą rolę w procesie aktywizacji społecznej i zawodowej

odgrywa zatrudnienie wspomagane przez asystenta osoby niepełnosprawnej oraz specjalistyczne doradztwo.

Wyraźną tendencją jest indywidualizacja programów przygotowania do zatrudnienia. Oferowane formy aktywizacji uwzględniają więc nie tylko posiadany przez niepełnosprawnych potencjał i zainteresowania, ale także szereg czynników psychologicznych, motywacyjnych oraz ograniczeń wynikających z niepełnosprawności. Kompleksowe wsparcie szczególnie potrzebne jest tym osobom niepełnosprawnym, które po raz pierwszy podejmują zatrudnienie, od wielu lat nie pracowały albo mają problemy z wejściem na otwarty rynek pracy. Stosunek do własnych ograniczeń w zakresie zdrowia i sprawności zależy zarówno od sposobu wychowania, wieku, jak i momentu pojawienia się niepełnosprawności. Wszystko to wpływa na relacje z otoczeniem, aktywność społeczną i zawodową. Dlatego też pierwszym etapem były spotkania z doradcą zawodowym, w celu określenia stopnia motywacji do udziału w projekcie. Kolejny etap to doradztwo zawodowe w formie warsztatów w małych, 10-osobowych grupach, w trakcie których uczestnicy zapoznali się z wymaganiami rynku pracy, zasadami rekrutacji w firmach oraz z przepisami zapewniającymi równość szans na rynku pracy.

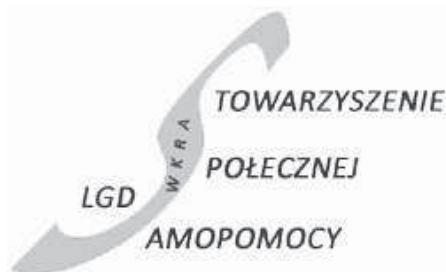
Podczas zajęć uczestnicy zdobyli praktyczne umiejętności z zakresu aktywnego poszukiwania pracy, przygotowywania Curriculum Vitae (CV), listu motywacyjnego i innych dokumentów niezbędnych podczas starania się o pracę. Ważnym elementem zajęć były ćwiczenia z autoprezentacji oraz rozmowy kwalifikacyjnej. Celem indywidualnych spotkań doradczych jest analiza potrzeb, w trakcie której nastąpi określenie trudności zawodowych, rozpoznanie wstępnych celów zawodowych, ocena postaw w stosunku do przyszłości oraz indywidualna ocena zawodowa (rozpoznanie zainteresowań, wartości, doświadczeń życiowych oraz zawodowych i ewentualnych uzdolnień przedsiębiorczych). Efektem końcowym całego cyklu doradztwa zawodowego będzie stworzenie Indywidualnego Planu Działania obejmującego, między innymi zakres szkoleń, których celem jest zdobycie kwalifikacji w zawodach, do których uczestnicy mają predyspozycje.

Szkolenia zawodowe są dobrane odpowiednio do potrzeb rynku pracy oraz oczekiwań i predyspozycji osób niepełnosprawnych. Projekt zakłada trzy moduły szkoleniowe. Pierwszy z nich *florysta* zakłada poznanie sztuki układania kwiatów wraz z zasadami prowadzenia kwaciarni i obsługi klientów, sztukę dekoracji różnego rodzaju wnętrz, oprawy uroczystości okazjonalnych.

Drugi kurs *konserwatora terenów zielonych* ma przygotować uczestników do zadań związanych z prowadzeniem prac konserwatorskich na obszarze terenów zielonych, uprawy gleby i nawożenia, ochrony roślin, projektowania ogrodów oraz

urządzania i pielęgnacji terenów zieleni. Zakres trzeciego modułu – *obsługa klienta z elementami fakturowania i obsługi kasy fiskalnej* przewiduje nabycie wiedzy dotyczącej wykorzystania podstawowych programów komputerowych, budowy i zasad działania kas fiskalnych oraz obsługi klienta.

Po zakończeniu szkoleń uczestnicy zostaną skierowani do odbycia trzy miesięcznego stażu zgodnego z zakresem szkolenia zawodowego. Program staży również będzie dostosowany do indywidualnych predyspozycji i oczekiwań grupy docelowej projektu. Z pełną świadomością można założyć, że realizacja tego projektu partnerskiego przyczyni się do poprawy sytuacji niepełnosprawnych na lokalnych rynkach pracy subregionu ciechanowskiego.

Ryc. 1. Logo Stowarzyszenia Społecznej Samopomocy, Lokalna Grupa Działania w Ciechanowie.